

אור ההלכות

לק"י

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו תד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש אייר התשע"ג
גליון מס' 66

יסודות תורת החינוך

מז"ר הר"ג רצון ערוסי שליט"א

לימדונו: "אמור ואמרת" – להזהיר גדולים על הקטנים, כלומר, אמור להורים כי הם האחראים לחינוך ילדיהם, הם אינם יכולים להתנער מאחריות זו, והם חייבים להשתדל ולהתאמץ בחינוך ילדיהם: "להזהיר גדולים על הקטנים".

בדרך כלל, ל"ג בעומר יוצא בסמוך לפרשת אמור. אמנם, ל- ל"ג בעומר יש רקע דתי והיסטורי, אך בעבר לא נהגו בו נרות או אבוקות, ומנהג זה התפתח ב-300 השנים האחרונות. מנהג זה החל בהדלקת אבוקות והתפתח להדלקת מדורות. בתחילה, היו מעט מדורות בהר מירון, לא כפי שהדבר פשוט כיום שמדורות הענק נפוצות בכל חצרות אדמור"ם, ונחלת רבים בכל מקום. דא עקא, עינינו ראות ולא זו, כיצד גוברים מדורות. תבחינה, זהו מעט מדורות בהר מאתרי בנייה, וכי"ב. והיכן האחריות של החרוץ? בפרט שאנו רואים שההורים עוזרים לילדים להביא את החומרים הללו למקום הבערת המדורה. אמנם, זה יפה שחושבים על הילדים, אבל איפה המסר החינוכי?! המטרה אינה מקדשת את האמצעים.

ויתרה מזו, ליל ל"ג בעומר חל השנה במוצאי-שבת, ולפני מספר שנים, כשחל ל"ג בעומר במוצאי שבת, היו שהבעירו את מדורת ל"ג בעומר, בסמוך לבית-הכנסת "אמונה ודעת", בצהרי יום השבת! ומה הועילו חכמים בתקנתם? היאך ניתן להתחרר בל"ג בעומר בהדלקת המדורה ביום השבת? אין פלא כי הרבנות הראשית קוראת להדליק את המדורה ביום ראשון, אך שלא כולם ישמעו, יש חשיבות להנחלת תובנות, להנחלת ערכים, וזהו הרעיון המרכזי בפרשת "אמור", חינוך לערכים אמיתיים ולהפעלת שיקול דעת. בהבערת מדורת ל"ג בעומר, תושג אש מחממת ונעימה של ערכי רוח, ולא אש להוטה ושורפת המכלה כל חלקה טובה. הפרשה מסתיימת בעריכת המדורה שהורה. עריכת הנרות מלמדת שעלינו לראות בכל יהודי ויהודי נשמה עם אור גדול כמו קני המנורה ופתיחותיהם, ועלינו לטפל במנורה הזו, להטיב אותה, בפתיחה, בשמן משובח, וזאת כדי שהלהבות יאירו באור זך. כי כל יהודי ויהודי, כל נער ונערה, הוא קנה יחיד ומיוחד במנורה הטהורה, וחובתנו כהורים, כמורים וכמחנכים לדאוג לתקינות הארת הנרות בנפש ילדינו, בחינוכם, באמצעות דוגמא אישית חיובית ואמתית, לאמת ליושר ולטוב. ובזאת נזכה שאור החכמה והדעת יגרש ויבער את חשכת התאוות והמידות הרעות מקרבנו.

משפחתי, האבות והבנים מתחברים זה לזה בישיבה משותפת ובחוויות המשותפות של שמחת החג. חלילה שהאבות לא ידעו את תכני החג, אלא עליהם ללמוד כראוי את תכני החג ולהעבירם לבניהם על הצד הטוב ביותר. נמצא, כי תורת המועדים דומה לתורת הכהנים בכך שאף היא חוויה חגיגית חשובה שנועדה להעברת מסרים חינוכיים בבחינת: "דור לדור יביע אומר". העברת מסרים ותכנים רוחניים לא תיתכן בזמן שנערים ונערות בקושי יושבים עם הוריהם בחג, ומרבים לצאת למסיבה, לפארק או לחורשה. עלינו להתחזק ביראת ה', להוות דוגמה אישית נאותה לדור הבא, ובתורת הכהנים והמועדים נמצא שער שנועד לחבר אותנו להשגת האושר האמיתי. בתורת הענישה קיים קושי בהבנת המסר החינוכי, שהרי הציוויים: "עין תחת עין, שן תחת שן", וכן: "כאשר עשה, כן יעשה לו", עלולים להיתפס בחברה מתקדמת ונאורה לכאורה כביטויים פרימיטיביים. ברם, המעיין בתורה שבעל-פה, שהיא פירוש התורה שבכתב, ימצא, שהעונש המושט על החובל הוא ממוני ובוודאי שביטוי הדין לא חובל בחובל כפי שחבל. ועדיין יש לשאול: מדוע אפוא נכתבו הציוויים הללו בניסוח זה דווקא? והתשובה: למטרה חינוכית. ילד ששומע ולומד את הפסוקים הללו, וכפי שנאמר: "בן חמש למקרא", יפנים באופן עמוק ביותר כי פגיעה בחבר באופן בלתי הפיך היא חמורה מאוד, והחובל ראוי לקבל אף הוא עונש בלתי הפיך כפי פשיעתו. עובדה זו אמורה לטעת בלב הילד את ההכרה בחומרת המעשה, וליצור אצלו רתיעה פנימית עמוקה מפגיעה בזולת. כלומר, מגמת הציוויים הללו היא מניעה. ליצור חינוך לריסון, לשיקול דעת, ולהבנת עוצם האחריות. נמצא, כי תורת הענישה מועזת אף היא לבריחה המבריחה את שלל הנושאים בפרשה והוא: חשיבות החינוך. זו גם הסיבה שהתורה מתחילה בפסוק: "אמור אל הכהנים... ואמרת אליהם", "אמור ואמרת" לשון נופל על לשון, הנועד להדגיש ולהטעים. וכפי שחכמים

בפרשת אמור יש נושאים מרכזיים ומשניים. המרכזיים הם: תורת הכהנים ותורת המועדים, והמשניים הם: דיני העונשין והדלקת המנורה במקדש. לכאורה אין קשר בין הדברים, אך התבוננות מעמיקה מגלה בריח, המבריח מן הקצה אל הקצה. תורת הכהנים כללת דיני קדושה הנוגעים לכהנים, ואף אנו, הלויים והישראלים, מצויים ללמוד את תורת הכהנים ועריכת הנרות במנורת המקדש, כפי שאנו מצויים ללמוד את תורת המועדים וענייני העונשין הנוגעים לכהן היהודי בעם ישראל. ברם, יש לשאול, מדוע נכללו נושאים שונים אלה תחת חטיבת פרשה אחת? החינוך הוא נושא מרכזי מאוד ביהדות. נצטוונו בתורה ללמוד את תורת הכהנים מכיוון שעלינו להכיר את שליחיה ונציגי הדת האמונים על עבודת המקדש. עלינו לדעת מדוע דווקא הם נבחרו, וכיצד ייחוסם למשפחת אהרן מחייבם לנהוג בנורמות נעלות יותר מכלל העם. התנהגות לאור ערכים נעלים, הופכת את הכהנים למיוחדים, מרוסני תאוות, מסובלים במידות טובות, כפופים לחוקי נישואין מיוחדים, ובעלי מגבלות בנכסיהם וממון, שהרי אין להם חלק ונחלה בארץ, "כי ה' הוא נחלתם ועבודת הקודש ייעודם". כלומר, הכהנים נבחרו להיות חלק מנבחרת עלית, אך לא להנאת עצמם, אלא כדי להוות דוגמא ומופת לבני-אדם אשר מנסים את תאוותיהם ומקדישים את עצמם למען הכלל. נמצא, כי בשעה שאנו קוראים ולומדים את תורת הכהנים אנו מתרשמים ממוצאם, מהנהגותיהם, ומאורח חייהם. התרשמות זו עשויה להביא אותנו לאורח חיים נכון יותר, שקול ומדוד. אף אם ה' זיכה אותנו לנחלה בארץ, עלינו להתרחק מהכיעור ומהדומה לו. אף אם נתברכנו והצלחנו להתעשר, עלינו להיזהר ולהישמר מליילך בדרכים קלוקלות. אל לנו לנקר עיניים או ליצור עולם חשוך שבו יש פערים עצומים בין עשירים לעניים: מחד גיסא, יש מספר מצומצם של עשירים קרחה המקבלים סכומי עתק, ומאידך גיסא, רוב גדול מאוד של עובדים העמלים ומקבלים בדוחק משכורת זעומה. וזהו המסר מלימוד תורת הכהנים. עלינו ליטול דוגמה ומופת מיושרם, מהנהגותיהם הנעלות וממדותיהם הטובות, כדי שנזכה אף אנו ש' יהיה נחלתנו. תורת המועדים כוללת את תכניו הרוחניים של כל חג וחג, שהרי החגים לא נועדו להוללות, כי אם לשמחה רוחנית אמיתית של מצוה בעלת תכנים ומסרים. מטרת התורה שלחג יהיה אופי

- המרכז העולמי למשפט התורה
- בית הדין לדיני ממונות
- מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם
- מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל
- שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים
- שבתות עיון וירחי כלה
- מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו
- קרנות מחקר עזוד וחסד
- ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרו של ר' שלום ב"ר יחיא רצאבי ע"ה

האם ראוי להימנע מאכילת בשר?

על חשיבות ניהול נכון של צריכת המזון הרחב הרמב"ם בהלכות דעות פרק ד'. כל אדם מישראל צריך לכוון את מעשיו לעבודת שמים וממילא גם אכילתו צריכה להיות מבוקרת ומאוזנת כדי שיוכל לתפקד כראוי ולא להגזים באכילה מרובה שכן רבות מצרותיו של האדם נובעות מעודף אכילה. כיום רבים כוללים ברשימת המאכלים המזיקים גם את הבשר וממליצים על אוכל צמחוני. היו גם מחכמי ישראל שמצאו לכך סיוע מלשונה של התורה שמשתמשת בביטוי תאוה כשמדובר באכילת בשר (פרשת קברות התאוה בבמדבר יא, וכן בהיתר אכילת בשר תאוה בדברים יב) וידועים דברי המפרשים ובעקבותיהם הרב קוק (חזון הצמחונות) שראו באכילת הבשר היתר שניתן לנהל בעקבות ירידת הדורות מאז ימי נן-עדן שבהם לא היה היתר אכילת בשר לאדם. וכך לדעתם יחזור להיות מצב האדם באחרית הימים כשתרבה הדעה וקרבת האדם לקב"ה. בדברי הרמב"ם לעומת זאת לא מצאנו הסתייגות דומה (ראה הל' דעות ה, י). אכילת הבשר נחשבת לדבר משובח כפי שהדבר בא לידי ביטוי ברגלים ש"אין שמחה אלא בבשר" (הלכות שביתת י"ט ו, יח) והרמב"ם מציין את הבשר כאחד ממקורות המזון המועדפים עבור האדם. עיקר הרחקה

התורה הוא מהבשר הגרוע, זה שמגיע מבהמה שהתנבלה או שהפכה לטרפה וממילא חוליה משפיע על איכות בשרה (מ"ג ג, מח). כמו כן יש בעיה למי שמפריז באכילתו אולם זאת הקפדה שכפי שציננו למעלה נאמרת גם לגבי מאכלים אחרים. מעלת הבשר נובעת מאיכותו הגבוהה לתזונת בני אדם. בעוד הניזונים ממזון צמחי נדרשים להרבות בארוחות קטנות כיוון שאינן משביעות לאורך זמן, הבשר מותיר את האדם שבע למספר שעות. בכך יתרונו של הבשר שכן הוא מפנה לאדם זמן שקודם לכן יועד לחיפוש והכנה של ארוחותיו. תחושת הרעב תואמת את צורכי הגוף שכן המקורות הצמחוניים עשירים בתאית שאותה רק מעלי הגרה מסוגלים לפצח, ולכן הם אינם יכולים לספק את האדם לאורך זמן. הבשר לעומת זאת מספק לאדם את צרכיו בצורה איכותית ולכן גופו משדר רוגע זמן רב יותר. אוכלי הבשר אם כן יכולים לפנות זמן רב יותר ולהקדישו לקידום תחומים אחרים. מכאן מעלתו של הבשר עבור אנשים הרוצים להשכיל. אלא שהדבר נכון רק לאלו הרוצים יתרון זה כדי להרבות בחכמה ודעת. אולם לאותם אנשים שמנצלים את זמנם הפנוי לדברים בטלים ברור שיתרון זה אינו מוסיף דבר ואולי אף פוגם. כמו כן אנשים שלמרות תחושת השבע ימשיכו להרבות באכילה גם הם לא ישיגו שום יתרון ואף יזיקו את

הקבלת פני מו"ר הגאון רבי רצון ערוסי שליט"א

בצהרי יום רביעי א' חול המועד פסח, בביהכ"ס שיבת ציון בקרית אונו התכנסו מאות איש כ"י כמסורת אבות והליכות עם ישראל במצוות הקבלת פני מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א. ואכן בתחילה הדברים פתח מו"ר והדגיש כי המיוחד בשמירת מסורת זו אינה רק בראיית פני הרב וקבלת ברכתו ושמיעת דרשתו שזהו דבר החשוב לכשעצמו, אלא ובעיקר נסיון חידוש מסורת זו כפי שהונחלה בימי אבותינו נ"ע בשאלות ותשובות ומשא ומתן בין החכמים שבאו, ועל הכל, הלכה והוראה למעשה, וכדוגמת כך נתקיימו הקבלת פני מו"ר מארי יוסף

מציבור הנוכחים, ומציבור הצופים אשר שלחו את שאלתם "און ליינ" וכמובן מו"ר השיב אחת לאחת. ציין הרב המנחה את זכרו של המנחה, והדוחף לקיום מנהג זה בין היתר, הרב אבשלום עדן זצ"ל אשר היה מנחה במתק לשונו ואשר נתבקש לשייבה של מעלה בערב החג. כמיטב המסורת, חברת שרלייב ע"ר עזריה נהרי ה"ו העביירה בשידור חי בארטי האינטרנט כאשר מאות צופים. אף ניתן לצפות בשידור חוזר באתר "נצח ישראל" ואכן מרנן הדבר כי מרחבי העולם מאות צופים, והחידוש הפעם היה כי ניתן לצפות באמצעות טלפונים ניידים חכמים.

אנו שמחים להודיע על קיום "ירחי כלה קיץ" בהשתתפות:

הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רבה של קריית אונו חבר מועצת הרה"ר לישראל ויו"ר הליכות עם ישראל
שיתקיים אי"ה מיום שלישי ועד מוצ"ש
ב-ו באב תשע"ג (9-13.7.2013)
במלון "לביא"

המחיר ליחיד בחדר זוגי ל - 5 ימי נופש

- ישתתפו רבנים ומרצים נוספים
- תוכנית תורנית עשירה ומגוונת
- בשר גלאט בהכשר הרב מחפוד
- משגיח צמוד
- רחצה נפרדת
- כולל כניסה לחמי טבריה
- כולל טיול באזור הצפון

פנסיון מלא

- חדרי הוד - 2080 ₪
- חדרי עדן - 2190 ₪
- חדרי הדר - 2250 ₪

ניתן לשלם ב-3 תשלומים 1.5-1.6-1.7/13
 לפרטים והרשמה: 03-5340819 03-5343655
 הכתובת למשלוח: ת.ד. 211 קריית אונו 55100

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

מכון מש"ה - לחקר משנת הרמב"ם

הליכות תורת עם עולם

אור ההליכות

כל חברי מוסדותינו וידידיהם ואוהדיהם מכל מקום שהם, המומים ואבלים קשות על הסתלקותו של איש רב פעלים, תלמיד חכמים, אוהב ה', אוהב הבריות ואהוב על הבריות, מוקיר תלמידי חכמים, מרביץ תורה ברבים ומעמיד עולה של תורה, חבר מוסדותינו וממייסדיהם, אשר פעל מזה עשרות שנים למענם

הרב אבשלום עדן נע"ג

אשר נתבקש לשייבה של מעלה בערב חג החירות. ובכך הוא נגאל מייסוריו, ונפשו הטהורה והזכה תהיה בת חורין בעולם האמת והנצח.

ה' ישלח מזור לשברם של האבלים ולשברינו

תהיה נשמתו צרורה בצרור החיים

גורם לברכה שאינה צריכה

הרב נהוראי יהב יצ"ו

מבהירותיו החשובות של הגר"י קאפח זצ"ל בהלכות ברכות היא הטענה שהמושג "גורם לברכה שאינה צריכה" אין לו מקום במשנת הרמב"ם. אמנם הדברים עולים ממליהן מדברי הרמב"ם עצמו (תפילה פ"ז, טז) שמוטר לאכול מאתו פרי ולברך ברכה אחרונה ושוב לאכול ממנו כדי להשלים למאה ברכות (אף שכל כוונתו רק להרבות בברכות, שם אות מט וכ"כ ביד פשוטה שם עמ' רצא). אך דבריו לא הובנו כפשוטן (ראה למשל לח"מ ושו"ת מהרשד"ם או"ח סי' א שגם לרבנו אסור לגרום) כיון שרוב הפוסקים חלוקים על רבנו בעניין זה. מקור הדין נלמד מדברי ריש לקיש (יומא ע"א): שאין הכה"ג ביו"כ מביא ספר תורה אחר כדי לקרות בו בס' במדבר: "משום ברכה שאינה צריכה". רוב הפוסקים הסבירו שהבאת ס' חדש מצריכתו לברך עליו תחילה וסוף, וכיון שהוא יכול לקרוא בעל פה ולהימנע מברכה ה"ז גורם לברכה שא"צ וזה אסור. אך מארי (שנעזר בפירושו הר"ח) מחדש שהאיסור הוא בכך שהמברך נזקק לברך ברכה אחרונה ("אשר נתן") על הס' הראשון קודם שיקרא בשני וה"ז מוסיף ברכה על השמונה ברכות שתיקנו וכה"ג לברך בסוף הקריאה ביו"כ (המספר מוזכר במשנת יו"כ פ"ז, ה"א, משמע שבדוקא). כראייה לדבריה מביא מארי הלכה מוסכמת (תפלה יב, יז; שו"ע קמגה), שאם אין מי שיעוד לקרות בתורה אלא אחד, אותו אדם יעמוד כל פעם מחדש לס' וכל פעם יברך תחילה וסוף למרות שיכול היה לקרוא הכול בברכה אחת. מצאתי

חבר לדעתו של מארי - הוא החכם האיטלקי בן המאה ה-16 הרמ"ע מפאנו (סי' נט) שסובר שכוונת ריש לקיש שלא הותר לכהן לברך ברכה ראשונה על הס'ת אלא מפאת כבוד הציבור למרות שהיא אינה נצרכת, שהרי יש להניח שכבר יצא י"ח ברכות התורה בביתו, אך לברך על התורה ברכה נוספת משום כבוד הציבור לא תקנו חז"ל. והוא מסיים: "ואל תקניטני מדברי קצת המפרשים ואפילו מגדוליהם וחשוביהם בפירוש ברכה שא"צ במקום שדעת הגמרא ושפתי תנאים ואמוראים ברור מללו". ההשלכות לדין זה רבות: כך למשל נפסק שלא יברך על תבשיל כשכוונתו ממילא לאכול פת באותה ארוחה אא"כ אין דרכו לאכול בתוך הסעודה; נפסק שיש להיזהר שלא יסיח דעתו כשכא לשחוט כמה בהמות יחד כדי שלא יצטרך לחזור ולברך על השחיטה; וכן פרשו את טעם האיסור לשהו בין תפילין של יד לשל ראש שגורם לברכה שא"צ (תוס' מנחות לו ע"א). וכאמור לשיטתו של מארי (ולרמ"ע מפאנו) בכל אלו - אין כאן בית מיוחד. ואמנם יש מקרים שגם האוסרים מקילים, למשל: דחייב אכילת פירות עד לאחר ברכת המזון כדי להשלים מאה ברכות (וכן התיר יחז"ל ח"ו סי' כו, ודלא כמג"א רטו ס"ק ו); פיצול סעודת שבת לשניים ע"י ברכת המזון כדי שתחשב לו השנייה כסעודה שלישית (שו"ע רצא, ג כתשובת הרא"ש ודלא כתוס' שבת קיח ע"א); במל שני תינוקות בזה אחר זה - המנהג לעשות הפסק בין מילה למילה ולא חששו לגורם ברכה שא"צ (ודלא כשו"ע הרב

במשך שנים ארוכות, ובהן נעלות. תדיר היה מראה לנו בחן האופייני לו כי מנהגי אבותינו מיוסדים על אדני פז ומשוקעים במעבה המסורת היהודית כפי שמסורה קדמונינו חכמי המשנה והתלמוד. הרב אבשלום היה אהוב וחביב בעיני רבים, חן מיוחד היה נסוך על פניו, והוא היה כובש את לבבות שומעיו לקחו במתק אמרוי ובנעם הליכותיו. תכונות אלה סייעו לו להקים ולהעמיד עולה של תורה. הוא אף ניהל את הכולל שבחסות עמותת "הליכות עם ישראל", וזכה לסייע לתלמידי הכולל שהיו לו כבנים. הרב אבשלום היה גומל חסדים בגופו ובנפשו, והיה מכתת רגליו ממקום למקום, לשדל את הרבים לעסוק בתורה ולסייע מהונם ומאונם לתלמידי חכמים. הוא עודד אותנו רבות להמשיך ולהפיץ עלון זה, סייע בגיוס משאבים ונענה תמיד לבקשותינו לכתוב בו.

הרב אבשלום עדן זצ"ל

למי אוי למי אבוי, למי מדינים למי שית, למי פצעים חנם, למי חללות על נים. למאחרים על הין... (משלי כג, כט-ל). ביום י"ג בניסן תשע"ג, בערב חג הפסח, נפקד מאתנו כב' הרב אבשלום ב"ר יחיאל עדן נע"ג. שבר גדול אבהו היה הרב המשפחה הקרובים והרחוקים, בני קהילתו בעיר ראש-העין, ידידיו בתנועת "הליכות עם ישראל", וכל שאר ידידיו ומכריו, הצטערו צער רב על אבדן איש יקר המציאות, אוהב הבריות ומקרבן לתורה בדרכי נועם, ידידות ואהבה. תלמיד חכמים בה אוריין ובר אבהו היה הרב אבשלום, והיה מרביץ תורה ברבים על מנת שלא לקבל פרס. הרב היה משכים קום בשעות הבוקר המוקדמות ומוטר שיעור בהלכה לפני תפילת שחרית, כמנהג האחרונה. נוחי נפש מקדמת דנא, וממשיך בעבודת השם מדי יום ביומו בלימוד תורה ובמסירת שיעורים. הרב היה קנאי למורשת אבותינו, שיבחה, הפיצה והנחילה בכל מקום: בשמותיו, בסעודותיו ובכל מצווה, בבתי אבלים, ובכל מקום שביקשו תורה מפיו. הוא היה מוכן ומזומן ללמד את שומעיו לקחו

עצרת התעוררות

הצבור מוזמן לעצרת התעוררות
לזכרו של הרב אבשלום עדן זצ"ל

שתתקיים ביום שני י"ב אייר ה'תשע"ג (22.4.13) בשעה 17:30
באולם אוורסט רחוב המרץ 13 ראש העין

- במעמד הרבנים
- הרה"ג רצון ערוסי שליט"א
 - הרה"ג עזריה בסיס שליט"א
 - הרה"ג יחיאל תם שליט"א
 - הרה"ג יוסף אברקי שליט"א
 - הרה"ג יוסף שבח שליט"א
 - הרה"ג יגאל יוסף שליט"א

הרב אביעד אשואל שליט"א

בהנחיית ר' טוב צדוק הי"ו
התכנסות: 17:30
מנחה: 19:00
ערביה: 21:45

ונסף נכספת לעדן, ותלך בקצו ימים
אתה רצת לקראת אור זרוע, ואנחנו עליך עגומים

(מדרש אשוי)

מנוחת הנפש, ועוצמות רוחניות להמשיך להתעלות בקודש, כדי שיזכה בחיי העולם הבא. ולמי שנהג לחגוג יום הולדת, אין לו לעשות פיקניק, אלא סעודת מצווה, בשירי קודש, ודברי תורה, והודאה לה' על העבר, ותפילה על העתיד. בסגנון כזה ניתן להתיר מסיבה כזו בימי הספירה. ש: מדוע הרמב"ם לא הביא להלכה את הנושא של מקצת דיני האבלות שנוהגים בספירת העומר? וברמה מאוד נמוכה. כי המנהגים הנ"ל, בדבר היחיד היה שהגאונים התייחסו אליו, שאם רב נשאל בעניין נישואין באותם ימים, אינו מורה להם להינשא. בבחינת 'מאן דלא קפיד, לא קפדינן בהדיה'. ומנהגים כאלה, אין רבינו נוהג להתייחס אליהם. בעניין המנהג שלא להסתפר, אפילו רבינו יעקב ב"ר אשר, בעל הטורים, שחי למעלה ממאה שנים אחרי רבינו, כתב שבמקצת מקומות נהגו שלא להסתפר. כך יוצא אפוא, המנהגים של ימי בין הספירה הלכו והחמירו במהלך הדורות.

המלווים בניגון רקע? (אין הכוונה לשיר ממש, כי אם ניגון עדין המלווה את המיטין בקריאת המזמורים והפיוטים) והאם מותר, במסגרת לימודים באוניברסיטה, לצאת להצגת 'חירשים המספרים על עולמם' אשר בסופה מתנהל דו שיח בין הקהל למציגים? (מסרת ההצגה להיחשף לעולמם של החירשים) ת: 1. אין לנו מנהג בעניין השירה והניגון בימי הספירה, כי בתימן כל השנה לא ניגנו בכלי זמר, בגלל חורבן בית המקדש. וממילא שבועדי בימי הספירה לא נעשה כן, כאן בארץ. ואשר לשירה, נהגו כל השנה לשיר רק שירת קודש, בשבתות ובמועדים, ובסעודות מצווה. ושירה כזו מותרת גם בימי הספירה, בימי שבתות ובימי חול בסעודות מצווה, מילה, פדיון וכיו"ב. 2. זו, לפי הבנת, הצגה לימודית, ולכן מותר. ש: יום ההולדת שלי חל בספירת העומר. האם מותר לי לחגוג אותו עם חברים? אם כן - האם מותר לעשות פיקניק (הכולל אוכל ושתייה) בפארק ציבורי? ת: יום הולדת אינו מנהג יהודי. אין היהדות חוגגת את העבר, אלא את העבר, ההווה ובעיקר בגלל העתיד, כמו חוב במצוות (=בר מצווה), שהוא מכאן ואילך, וכן מי שיצא מדין כרת, כשאז יש לו

ש: אני בן 15 לומד בישיבה תיכונית, תימני שנוהג על פי הלכות הרמב"ם. ברצוני לשאול האם על פי הרמב"ם מותר להסתפר ולהתגלח בכל ימי ספירת העומר? ת: הרמב"ם לא זכר כלל ממנהגי ימי ספירת העומר, אף שעניין ההימנעות מנישואין נזכר בדברי הגאונים וכנראה לא סבירא לו, מנהג זה, כל שכן המנהג שלא להסתפר שהוא יותר מאוחר, ובימי הסור, עדיין היה מנהג יחידים, ורק בשו"ע הוא כבר נזכר כדבר שמחייב את כולם. מהרי"ץ העיד שבתים לא נהגו באיסור התספורת, כי כבוד השבת, הוא עשה דנביא, ונהגו להסתפר לכבוד שבת. וגם כשחזר המנהג לתקפן הר"ד משרקי ומהרי"ץ קמו ועשו מעשה, והסתפרו לכבוד שבת, ומהרי"ץ הורה שמי שנהג בתימן, מנהגו מנהג טעות, ואינו צריך התרה. ומאחר ובתימן לא היו מתגלחים כל השנה, כי היו מגדלים זקן, ממילא שאבותינו לא נהגו לאסור הגילוח כלל ועיקר, וכמובן למי שמתגלח בדרך מותרת ולא בתער חס ושלום. אולם לגבי כתלמיד בישיבה תיכונית, עליך להראות דברי אלו לראש הישיבה, ומה שראש הישיבה יורה לך, כך תנהג. ש: מה מנהגנו לגבי שמיעת שירים בספירת העומר? האם מותר לשמוע בימים אלו פיוטים

מתוך הספר: תשובות הרב קאפח בעריכת הרב שלום נגר יצ"ו

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

ז' אדר תשל"ד
כבוד ידידי הרב שלום נגר נ"י
כנהר שלום
קבלתי מכתבך שאלותיך.

המקום ינחמכם נחמה שלמה

שאלותיך

א) אין אסור לנגוע במת בשבת אבל אסור להזיז בו אבר, והלכה מפורשת היא ברמב"ם הלכות שבת פכ"ו הל' כ, ולפיה אסור לקפל אבריו בשבת, אבל מותר לסוכו בשמן, וכאשר סכין אותו בהרבה שמן אינו מתיבש.

ב) על שימת ברזל ליד המת לא ראיתי מנהג זה ולא ידוע לי ובודאי שהוא קשור באמונות של הבל, וצריך להמנע ממעשים אלו.

ג) בענין האכילה והשתייה בבית האבל. בתימן היה מנהג זה יפה מאד, כי בהרבה מקרים האבל עני ואין לו מה יאכל ולפיכך כל בני העיר או בני הכפר מתחלקים זה בא אצלו לארוחת בקר וזה צהרים וזה ערב. והיו נוהגים ברצינות ובכבוד ראש, אבל כאן באים עשרות אנשים ומרבים במשקאות ומשתכרים והדבר נהפך לחוכא ואטלולא, ולדעתי צריך לצמצם את הדבר מאד שלא יצא מגדר תנחומים אבלים באמת.

ד) בענין הדרשות, הרי אומרים רק דברים שהן מענין המות והיסורין וכדומה, ואין אומרים סתם דרשות, ולפיכך אין בזה משום אין אומרים שמועה והגדה בבית האבל כיון שהן מן הענין, וכך נהגו חז"ל. וצריך להזהיר את הדרשנין שלא יחרגו מן המסגרת המותרת.

ה) מה שאנו מנחמים ודברי תורה, אין זה אלא תפלה לה' שינחמם, אבל אין [אין] מתחילים שיחה ודברי תורה אלא לאחר שיפתח האבל במשהו, כי אין זה מן הנמוס להכנס בשתיקה.

ו) אונן כל זמן שלא נקבר המת כלומר כל זמן שמתו מוטל לפניו פטור הוא מן התפלה ואינו רשאי להיות ש"צ להוציא אחרים, אבל אחר שנקבר המת הרי הוא חייב בתפלה ככל אדם ויכול להיות ש"צ, פרט לתפלין שהוא פטור

כגון שנקבר המת בלילה הרי בבקר פטור האבל מן התפלין ראה הלכות אבל פ"ד הל' וט. וכך כל השבעה יכול להיות ש"צ.

ז) תלישת עשבים, תלישת עפר, רחיצת ידיים, אינם מדינא אלא מנהגים, אבל רחיצת פנים לא היה נהוג אצלנו בתימן, וכל שאינו מקיים מנהגים הללו אינו עושה עברה.

ח) אפילו מי שנגע במת עצמו אין עליו שום חיוב נטילת ידיים רק מנהג או משום נקיות, וכך נוהגים שכל הנכנס לבית הקברות נוטל בצאתו, ושוב כל אלה מנהגים שלא נזכרו בגמ' וברמב"ם.

ט) אסור לכהן להכנס לבית הקברות אע"פ שאינו בתוך ארבע אמות של קבר, ובימינו שבתוך חומת בית הקברות מניחים רחבה גדולה להספדים ולצדוק הדין וכדומה מותר לכהן להכנס לרחבה הזו שאינה נחשבת בית הקברות.

י) ולענין קריעה כל כנגד החזה ראוי לקריעה, ולמטה מהטבור אינו ראוי לקריעה, ואין צריך לכוון כנגד הלב דוקא, ומי שלא קרע במקום הנכון בתוך שבעה, על שאר מתים אינו קורע לאחר שבעה אבל על אביו ועל אמו קורע לאחר שבעה.

יא) טוב ללמוד בבית האבל דיני אבלות כגון הלכות אבל של הרמב"ם או דיני אבל בשלחן ערוך. וטוב שיבינו מה שאומרים. אבל אותם שלומדים משניות לעלי נשמת המת טוב לקרוא בלי פירוש, כי עם פירוש והסבר יהיה בכלל פקודי ה' ישרים משמחי לב, ואסור.

יב) מותר להביא ס"ת מבית הכנסת לבית האבל וכך היה מנהגנו. והרוצה לחוש לדעת המרדכי והמחמירים יביא אותה יום קודם לכן או בלילה לפני עלות השחר ויחד לו מקום ואז מותר לכולי עלמא.

יג) עלייה לבית הקברות בסוף השבעה או ביום השלישים, לא נהגנו מנהגים הללו בתימן, ואין לזה יסוד בתלמוד ולא בראשונים ואין לנו שום צורך לחקות מנהגים חיצוניים הללו.

יד) נר שמניחים במקום רחצה אמנם כך נהגו בתימן, אבל אינו חובה ולא מצוה, והרוצה יעשה.

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211, 55100

עורך ראשי: יוסף פרחי

עורכי משנה: נתנאל חמדי, שמואל חמדי

חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד

רצהבי

טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658

דוא"ל: orhalichot@gmail.com

מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית: 2789255

כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מו"ר הגאון הרב יוסף קאפח זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930 או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

לידידינו היקרים

אליהו ושרה עמר הלוי הי"ו

לרגל הולדת הנכד נ"י

ולחוריים חן ורועי צוברי הי"ו

הקב"ה יזכם לגדלו לתורה לחופה ומעשים טובים

המשתתפים בשמחתכם מערכת אור ההליכות